

VERGİ ORANLARI İLE VERGİ GELİRLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ VE LAFFER ETKİSİNİN BELİRSİZLİKLERİ (*)

Yazan: Preston J. Miller Allan Struthers (*)

Çeviren: Coşkun Can Aktan (**)

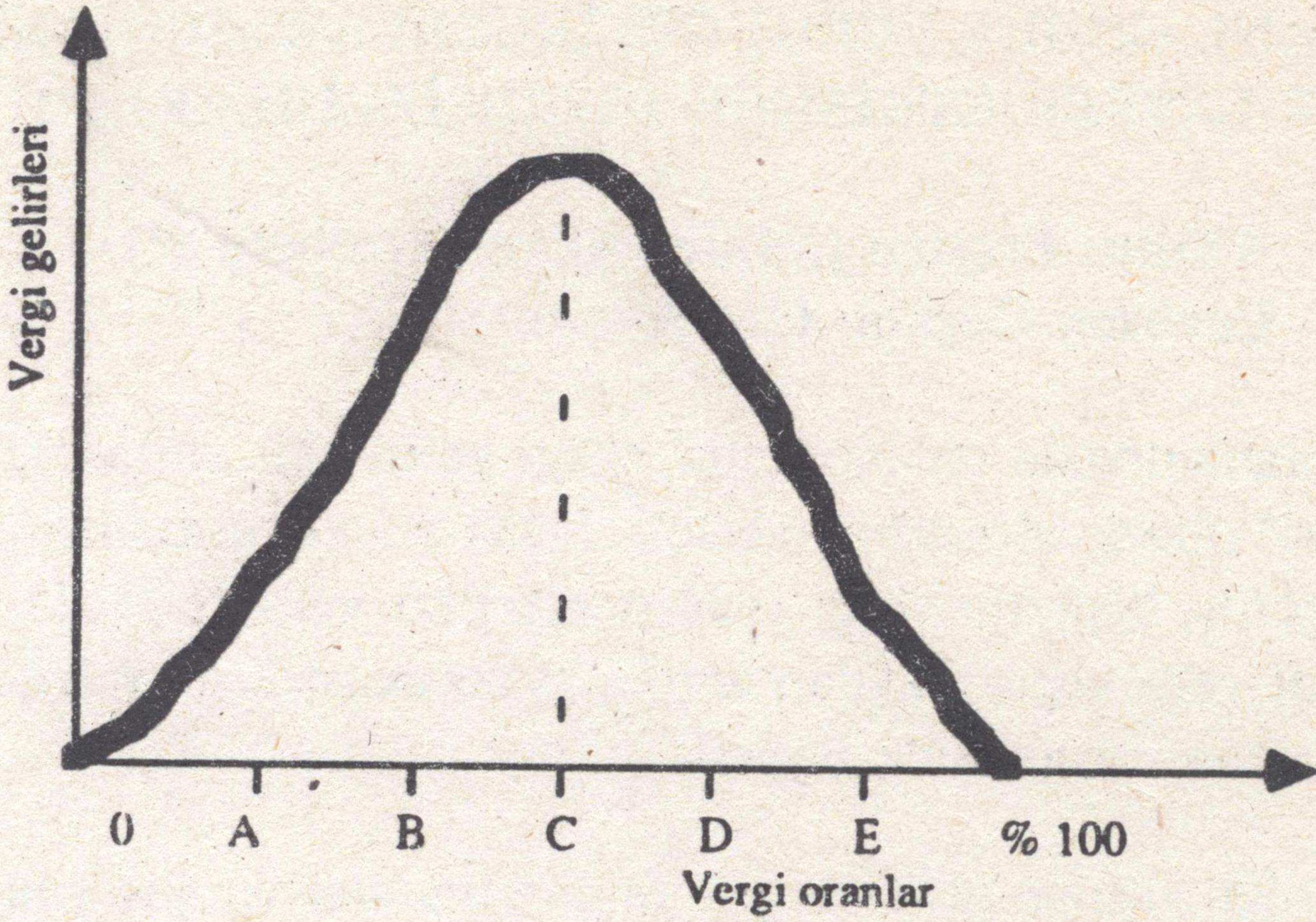
Vergi oranlarındaki bir indirimin, vergi gelirlerini artıracak beklentisi "Laffer Etkisi" olarak adlandırılmaktadır. Fakat bu etki esasen zayıf bir beklentidir. Bu görüş, kişilerin vergi sonrası ücretleri yükseldiğinde daha fazla çalışacağı, yada vergi sonrası kârları arttığında öncekinden önemli ölçüde fazla yatırım yapacakları varsayımına dayanır.

Ücretlerden kesilen gelir vergisi ya da kurumlar vergisi gibi belirli bir vergi için, vergi gelirleriyle vergi oranları arasında bulunduğu varsayılan ilişki şemada gösterilmektedir. Şemadan anlaşıldığı gibi vergi oranları sıfıra indiğinde vergi geliri de sıfıra düşer. Vergi oranları yüzde yüze yükseldiğinde vergi geliri de sıfıra iner; çünkü kişilerin çalışması için hiç bir neden kalmamıştır. Bu iki uç nokta arasında, C noktasında belirli bir vergi için maksimum vergi gelirini sağlayacak vergi oranı bulunmaktadır. Bu oran ne olduğunu hiç kimse bilmemektedir. Bu oran ortaya yakın bir yerde ya da iki uç noktanın herhangi birine yakın olabilir. Üstelik eğrinin şeklini de bilmek imkanı yoktur.

Laffer etkisi, oldukça belirsiz ve gerçekleşmesi pek mümkün görünmeyen iki koşula bağlı bulunmaktadır. Birincisi, herhangi bir vergi için oran, maksimum vergi geliri noktasının ötesinde bulunmalı, yani sözkonusu vergi oranı, C oranından daha yüksek olmalıdır. Vergi oranları E noktasından D noktasına indirildiğinde vergi gelirleri yükselecektir. Bununla birlikte, maksimum vergi geliri noktasının nerede bulunduğunu bilmek imkanı olmadığından hiç kimse Laffer etkisinin ortaya çıkacağından emin olamaz. Eğer vergi oranı C oranından düşük ise, oranlarda yapılacak bir indirim vergi gelirlerini artırmayacaktır. Şayet oranlar, örneğin B noktasından A noktasına düşürülürse vergi gelirleri düşecektir.

(*) Yazının orijinal başlığı şu şekildedir: Preston J. Miller and Allan Struthers, "The Uncertainties of the Laffer Effect" In: Thomas J. Hailstones, Viewpoints on Supply Side Economics, Virginia, A Prentice Hall Co. 1982, PP. 115-117.

(**) Doç. Dr. D.E.Ü. İ.I.B.F. Öğretim Üyesi.

Laffer etkisinin geçerli olması için yerine getirilmesi gereken ikinci önemli koşul, vergi indiriminin çok fazla olmamasıdır. Vergi oranının, C noktasından yukarıda olduğunu varsaydığımızda, bu oranı vergi gelirini maksimum gelir noktasına daha yakın-fakat bu noktanın fazla ötesine değil-bir noktaya getirmedikçe Laffer etkisinin gerçekleşmemesi mümkün olabilir. Örneğin, vergi oranlarının E noktasından, D noktasına, ya da D noktasından C noktasına düşürülmesi vergi gelirlerini artıracaktır. Fakat vergi oranlarının D noktasından B noktasına düşürülmesi vergi gelirlerini azaltacaktır. Hiç kimse, eğrinin şeklini, ya da maksimum vergi geliri noktasının konumunu bilmediğinden, vergi oranlarını uygun bir şekilde azaltmak çok güç bir iş olacaktır. Belki de oranlarda yapılacak yalnızca küçük bir değişiklik bizi E noktasından A noktasına kadar götürebilecektir.

Eğer vergi oranı maksimum vergi geliri noktasından daha yüksek ise ve şayet vergi oranı uygun bir oranda düşürülmüşse "Laffer etkisi" ortaya çıkacaktır. Yani, daha düşük vergi oranları daha yüksek vergi geliri sağlayacaktır.

İşin kötüsü, bu koşulların ortaya çıkması pek mümkün görülmemektedir. Ücretlerden kesilen gelir vergisinde yapılan bir indirimin başarılı olması için, kişilerin net ücretleri yükseldiğinde çok daha fazla çalışmalarını gerekmektedir. Çünkü, ancak o zaman vergi oranlarındaki bir indirim vergi gelirlerini azaltma konusunda etkili olmaz. Eğer ücretlerden kesilen vergiler düşük bir oranda be-

lirlenir ve kişiler aynı miktarda ya da daha az çalışırlarsa vergi gelirleri açık bir şekilde düşecektir. Gerçekte, elde edilen son veriler, kişilerin reel ücretleri arttığında daha az çalışmadığını, daha fazla aylak durmadıklarını göstermektedir.

Aynı şekilde, kurumlar vergisi indiriminin vergi gelirlerini artırması için firmaların, vergi sonrası kazançları arttığında yeni yatırımlara yönelmeleri ve yatırımlarını önemli ölçüde artırmaları gerekir. Örneğin, işletme üzerindeki bir vergi % 50 den yüzde 45'e düşürülürse, o zaman üretim, kaybedilen vergi gelirini telafi etmek için %10 daha fazla artmalıdır. Fakat kurumlar vergisi indirimi savunanlar bile vergi gelirlerinde bir artışın pek mümkün görünmediğini itiraf etmektedirler.

